

Het Laantje, gezien vanaf Weesinrichting richting Neerbosch, rond 1935
Van 't Lindenhoutmuseum-beeldbank

Litho, Kerkhof Weesinrichting Neerbosch, 1889, Van 't Lindenhoutmuseum-beeldbank

Begravenis op de Weesinrichting Neerbosch, 1904, uit Het Oosten 10-02-1904

Het kerkhof van de Weesinrichting / Kinderdorp Neerbosch (2012)

Verbinding Begraafplaats Neerbosch Oost en West

Waar heeft de Weesinrichting Neerbosch haar weeskinderen en personeelsleden begraven voordat ze een eigen 'doodenakker' realiseren medio 1879. Neerbosch hoort, net als Hees en Hatert tot één van de schependommen van Nijmegen. Buurtschappen buiten de muren van de stad. In 1863 begint Johannes van 't Lindenhout (1836-1918) met de opvang van verwaarloosde wezen, eerst in de binnenstad van Nijmegen in een oude herberg aan de Lange Brouwerstraat en vanaf 1867 in Neerbosch. Zijn initiatief groeit uit tot een groot, zelfvoorzienend kinderdorp genaamd Weesinrichting Neerbosch.

Het Laantje

De hiernaast staande foto illustreert de rechtstreekse verbinding van de Dorpsstraat Neerbosch met de Weesinrichting Neerbosch. Dit pad, enkele tientallen meters links van het witte kerkje, kaarsrecht gesneden en nu nog deels zichtbaar, wordt ook wel 'Het Laantje' genoemd.

In aanvang een moeilijk begaanbare weg gebruikt door boeren om bij hun land te komen. Als in 1877 de Weesinrichting de weg uiteindelijk weet aan te kopen wordt deze opgeschoond, verbreed en 'met een laag gehorde grint overdekt'. De bezoekers met hun rijtuigen, die de Weesinrichting goed gezind zijn, én de weeskinderen in hun dagelijkse gang hebben hier het nodige profijt van. Gedurende de aanleg van het Maas-Waalkanaal in de periode 1920-1927 wordt het voormalige schependom Neerbosch doorsneden. De Weesinrichting Neerbosch raakt letterlijk verweesd.

Begraafplaats

Rondom het protestante Witte Kerkje aan de Dorpsstraat te Neerbosch is een begraafplaats. Hier worden meerdere overleden weeskinderen begraven daar de Weesinrichting in 1867 nog geen eigen begraafplaats heeft. De vier weeskinderen Schotsma uit Heeg komen via de Armendiaconie terecht in het wezendorp. Paulus, samen met zijn drie zusjes. Paulus overlijdt op 5 mei 1870 op tienjarige leeftijd. Als zeven jaar later zijn zusje Makke overlijdt, wordt ook zij begraven op het kerkhof rondom het Witte Kerkje. Er zijn aantoonbaar meer mensen van de Weesinrichting begraven bij het Witte Kerkje, dit vergt nader onderzoek.

In 1878 verleende het Nijmeegse gemeentebestuur toestemming voor de aanleg van een begraafplaats bij de Weesinrichting. Het tijdschrift Het Oosten (31 juni 1878) wekelijks uitgegeven door de drukkerij van Weesinrichting Neerbosch meldt het volgende: 'Wij zijn bezig om een eigen kerkhof in gereedheid te brengen, zoodat de Weesinrichting naar wij hopen spoedig in het bezit zal komen van een eigen begraafplaats. Wij hebben altijd zeer begeerd, dat onze weezen, die de Heere God uit ons midden weg mocht nemen, ook in den dood bij elkaar zouden rusten'.

Medio 1879 wordt het nieuwe kerkhof van de Weesinrichting Neerbosch in gebruik genomen. De Gemeenteraad van Nijmegen gaf op 27 september 1878 toestemming om in de zuidwesthoek van het terrein van de Weesinrichting Neerbosch te mogen begraven. Waarschijnlijk was de eerste wees

De grafsteen met initialen van DJM (2015)

Zichtbare grafkelder aan de voet van de imposante treurbeuk (2015)

Het kerkhof verdient aandacht (2015)

die er begraven werd Willem Langeveld op 30 juni 1879. Johannes van 't Lindenhout, overleden op 22 januari 1918 ligt begraven naast zijn vrouw, Hendrina. Zij overleed 4 april 1900. Rondom Van 't Lindenhout liggen wezen en medewerkers begraven. Er zijn naar schatting 520 begravingen, waarschijnlijk liggen er 480 (wees-)kinderen begraven. Een dergelijke kinderbegraafplaats is uniek in Nederland. De piquettes zijn weg. Een gedeelte van een mogelijke grafkelder is nog net zichtbaar. En het oud-wezen monument uit 1934 vraagt aandacht voor de overleden kinderen.

Op het kerkhof, in het gedeelte van de nu nog zichtbare kindergraven, rust de weesjongen Kees Zijlstra. Een scherf van een splinterbom is hem in de winter van 1944 fataal geworden.

De laatst overleden persoon is begraven in oktober 2016. Anno 2017 is de oudst nog zichtbare grafsteen van het bestuurslid D.J. Moliijn. Bijzonder is het gebruik van initialen op deze grafsteen; DJM. Andere prominente graven zijn van de stichters van de Weesinrichting. Onder de treurbeuk rust Johannes van 't Lindenhout naast zijn vrouw.

Imposante treurbeuk

Karakteristiek is de imposante treurbeuk. De bomen om het kerkhof staan verstrengeld, proberen bescherming te bieden. Veel graven zijn beschadigd of vernield. Enerzijds door de tand des tijds, wortels van bomen, en het graafwerk van de mollen. Helaas ook op respectloze wijze; door vernielzucht. Er zijn hekken en een drietal poorten, iedere poort vertegenwoordigt een andere tijd. Een kerkhof moet toegankelijk zijn, maar helaas moet zo'n afgelegen, verscholen begraafplaats bijna hermetisch afgesloten zijn.

Verkoop begraafplaats

Rond 2000 verlaat de jeugdzorginstelling Lindenhout het terrein van Kinderdorp Neerbosch. Het is verkocht aan de projectontwikkelaar Plegt-Vos/Neerbosch CV. Per abuis wordt het kerkhof mee verkocht.

De begraafplaats is al langere tijd slecht onderhouden. Het groen verdient aandacht en er zijn vernielingen geweest van grafstenen en het hekwerk.

Begraafregisters

De begraafregisters van het kerkhof Weesinrichting en Kinderdorp Neerbosch zijn aanwezig in het archief van het Van 't Lindenhoutmuseum, Scherpenkampweg 58, Nijmegen. De registers lopen van 1878 tot heden.

Conclusie

Dit kerkhof is het waard om uitgebreider onderzocht te worden, beschikbare informatie te verbinden en middels samenwerking de status van het kerkhof te verbeteren.

Marcel Bisselink, Neerbosch Nijmegen, 9 december 2017
In Paradisum / Van 't Lindenhoutmuseum

Voor verdere informatie over het Van 't Lindenhoutmuseum,
zie www.vantlindhoutmuseum.nl

